

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF AAN DE BOEKENBERGLEI 279 TE DEURNE (ANTWERPEN)

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

ABO Archeologische Rapporten 488

Rapport opgemaakt door: Sebastiaan Goovaerts

Kontichsesteenweg 38

2630 Aartselaar

juli - september 2017

Dossiernr. 21926

OE: 2017I86

Aartselaar

INHOUD

1	Inleiding	4
2	Gemotiveerd advies	5
2.1	Geplande werken	5
2.2	Afweging strategie.....	6
3	Toepassingsgebied	8
4	Site van het 'Lanteernhof'	9
4.1	Proefsleuvenonderzoek met gerichte proefputten	9
4.2	Onderzoekstechnieken.....	13
4.3	Criteria voor het niet uitvoeren van de voorziene onderzoeksmethoden.....	15
4.4	Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk	15
5	Uitzonderingsmodaliteiten.....	16
5.1	Competenties	16
5.2	Risicofactoren	16
5.3	Vondsten	16
6	Bibliografie.....	17

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Situering van de voorgestelde proefsleuven op het onderzoeksgebied. (bron: Geopunt 2017).....	9
Figuur 2 - Projectie van de voorgestelde proefsleuflocaties op de Atlas der Buurtwegen (bron: Geopunt 2017)	10

DEEL 3 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1 INLEIDING

Deze archeologienota kwam tot stand in opdracht van de initiatiefnemer naar aanleiding van de geplande werken aan de Boekenberglei 279 te Deurne (provincie Antwerpen). Deze werken houden de bouw in van een stedelijke basisschool.

De beoogde graafwerken worden beschouwd als een ingreep in de bodem. Doordat de oppervlakte van de percelen waarop deze ingreep betrekking (ca. 4.100m²) heeft de 3.000m² overschrijdt, de ingreep in de bodem de 1.000m² overschrijdt en de initiatiefnemer publiekrechtelijk is moet er, in het kader van het Onroerend Erfgoeddecreet, voorafgaand aan een bouwvergunning, een archeologienota worden opgemaakt om het archeologisch potentieel van de site te evalueren (art. 5.4.1. Onroerend Erfgoeddecreet). Gezien het terrein momenteel gedeeltelijk verhard, bebouwd en nog niet ontdaan is van obstakels zoals beplanting, hekwerk en dergelijke, is onderzoek met ingreep in de bodem voorlopig niet mogelijk. Bijgevolg wordt een archeologienota opgemaakt op basis van bureauonderzoek. Het onderzoeksgebied ligt niet in een archeologische zone noch in een zone waar geen archeologie te verwachten valt.

2 GEMOTIVEERD ADVIES

Het doel van de archeologienota is nagaan in hoeverre het archeologisch archief, dat potentieel aanwezig is op een terrein, is bedreigd door een nakende ingreep in de bodem. Het onderzoek heeft drie objectieven. Ten eerste wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van de site. Daarnaast wordt nagegaan welke bewaring we kunnen verwachten van deze archeologische resten. Ten derde wordt nagegaan wat de impact van de geplande ingreep in de bodem zal zijn op deze resten.

De gegevens voor deze analyse worden gehaald uit bestaande en ontsloten landschappelijke, bouwkundige en archeologische inventarissen en kaarten in combinatie met de plannen geleverd door de opdrachtgever. Op basis van de resultaten van dit onderzoek zal een advies worden geformuleerd voor eventueel archeologisch vervolgonderzoek; in situ bewaring of vrijgave van het terrein.

2.1 GEPLANDE WERKEN

In opdracht van AG Stedelijk Onderwijs (AG SO) plant AG VESPA het realiseren van een nieuwe basisschool voor de Stedelijke Basisschool 'Land van Nu' op het perceel in de Boekenberglei 279 te 2100 Deurne.

Hiervoor zal het terrein eerst worden vrijgemaakt van huidige bebouwing en beplantingen, deze houden een klein niet-onderkelderd gebouw, een verharding van betonplaten, bomen en struiken en de mogelijk nog aanwezige restanten van een hondenparcours. Vervolgens zal het ganse terrein afgegraven worden tot op verschillende dieptes. De verschillende dieptes van de afgravingen zijn op figuur 6 af te lezen.

Het project voorziet vervolgens in het plaatsen van een paalfundering. Deze palen hebben een omtrek van circa 0,40m en zullen vanwege de slappe kleilagen in de ondergrond tot op de draagkrachtigere zandlagen moeten reiken (vanaf c. -3,5mMV). De paalfunderingen zullen aldus enkele een beperkte lokale storing in het bodemarchief teweeg brengen ter hoogte van de individuele palen. Op deze paalfundering zal het feitelijke schoolgebouw geplaatst worden.

Het gebouwcomplex heeft een oppervlakte van 3.132m². Hierbij is 241m² ingericht als overdekte speelplaats. De gemiddelde afgraving die voorafgaat aan de bouw van het schoolgebouw zal een diepte hebben van ca. -0.60mMV. Hiernaast is er een kleine zone van ca. 6m² die uitgegraven zal worden tot op een diepte van ca. -1.2mMV, dit is de toekomstige liftput.

In de zuidwestelijke hoek van het onderzoeksgebied wordt ten zuiden van het schoolgebouw een plaats voorzien voor regenwaterputten. Deze zullen zich onder de parkeer- en manoeuvreerruimte bevinden, dat een oppervlakte heeft van 253.3m². Voor de regenwaterputten zelf zal een oppervlakte van 55m² (10m x 5,5m) worden afgegraven tot een diepte van -3mMV. Hiernaast zal een infiltratiezone worden aangelegd van 38,5m² (5,5m x 7m) met een diepte van -1,5mMV.

Ten zuidoosten van deze parkeer- en manoeuvreerruimte en ten oosten van het schoolgebouw zal op een oppervlakte van ca. 500m² een wapening in de grond worden geplaatst zodat veilig doorgang van brandweervoertuigen verzekerd kan worden. Hiervoor zal een afgraving gebeuren van -0.70mMV. De speelplaats ten oosten van het schoolgebouw en de overige verhardingen zullen voorafgegaan worden met een afgraving tot -0.30mMV.

2.2 AFWEGING STRATEGIE

Een afweging van de mogelijkheden en te verwachten resultaten van aanvullend vooronderzoek zonder ingreep in de bodem (archiefonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering) doet besluiten dat deze technieken slechts gedeeltelijk geschikt zijn voor deze situatie. Aanvullend vooronderzoek kan immers bijdragen tot een beter begrijpen van de site van het Lanteernhof waar vermoedelijk nog resten van aanwezig zijn in de ondergrond.

Door het toepassen van een van de supplementaire onderzoeksmethoden hieronder vermeld, verwachten wij een waardevolle aanvulling te verkrijgen inzake kennis over de potentiële aanwezige (archeologische) erfgoedwaarden:

- Archiefonderzoek wordt verwacht aanvullende informatie te bieden over de archeologische resten die zich vermoedelijk op de site bevinden. Beperkt archiefonderzoek werd reeds uitgevoerd in het kader van de opmaak van deze archeologienota. Verder archiefonderzoek zou dan ook niet gericht zijn op het bevestigen van mogelijke archeologieresten, dit werd namelijk reeds aangetoond in deze archeologienota, maar eerder op het in kaart brengen van de laatste gekende situatie op basis van bouwplannen, mutatieschetsen en fotomateriaal. Zodat deze kunnen bijdragen tot een gericht archeologisch onderzoek en het vergemakkelijken van de interpretatie van mogelijk aangetroffen resten.
- Geofysisch onderzoek kent op zijn beurt weinig slaagkansen omdat het geen uitspraken kan doen over de bewaringstoestand van archeologische sporen en vondsten. Geofysisch onderzoek zou in deze context enkel gericht kunnen zijn op indicaties voor de aanwezigheid van archeologisch resten. De archeologische verwachting met betrekking tot het terrein is op basis van het bureauonderzoek echter al voldoende waardoor geofysisch onderzoek weinig meerwaarde biedt tegenover de hoge kosten. (kosten-baten analyse)
- Veldkartering is enkel bruikbaar in zones waar de zichtbaarheid van het oppervlak goed is, en waar bij voorkeur al een zekere verstoring van dit oppervlak is gebeurd, waardoor archeologisch materiaal naar de oppervlakte is gebracht (bv. beakkering).¹ Dit is niet het geval voor het onderzoeksgebied waar de zichtbaarheid verstoord wordt door lage begroeiing en beperkte betonverharding.

Rekening houdend met de aard en complexiteit van het vermoedelijke archeologische bodemarchief en de verwachte bewaring van de archeologische resten wordt er aldus geopteerd voor een combinatie van diepgaander archiefonderzoek en een prospectie met ingreep in de bodem (getrapte proefsleuven).

Er werd hierbij niet gekozen voor de aanleg van profielputten of standaard proefputten. Deze methoden zijn uitermate geschikt om een complexe verticale stratigrafie optimaal te analyseren, maar zijn niet terreindekkend. Omdat de exacte locatie van de mogelijke archeologische resten nog niet gekend is, dienen deze eerst gelokaliseerd te worden. Deze methode is niet geschikt voor het lokaliseren van structuren vanwege de beperkte omvang en de beperkte horizontale spreiding. Daarnaast is het gezien de lineaire vorm van de verwachte structuren, meer aangewezen om eerst proefsleuven aan te leggen en om deze vervolgens gericht te verdiepen in de vorm van proefputten.

¹ Veldkartering,
https://onderzoeksbalans.onroerenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie/methoden_en_technieken/terre_inevaluatie/veldkartering

Er werd hierbij niet gekozen voor een standaard proefsleuvenonderzoek. Hoewel deze methode uitermate geschikt is om een terreindekkend overzicht te krijgen van het studiegebied, is deze methode niet geschikt om een complexe verticale stratigrafie te onderzoeken, zoals verwacht wordt bij een stedelijke context. Om deze reden werd ervoor geopteerd om eerst proefsleuven aan te leggen, om deze vervolgens gericht te verdiepen, zodat ook de verticale stratigrafie onderzocht kan worden.

De geplande werken zullen een impact hebben op de archeologische lagen van het bodemarchief. Het doel van dit onderzoek zal succesvol zijn bereikt als op basis van een representatieve sampling (de facto 12.5% oppervlakte) van het terrein door middel van proefputten voor het volledige terrein onderzoeksvragen zijn beantwoord.

3 TOEPASSINGSGEBIED

Dit programma van maatregelen is van toepassing op het oorspronkelijke studiegebied, zoals het gepresenteerd werd in het “Verslag van resultaten.

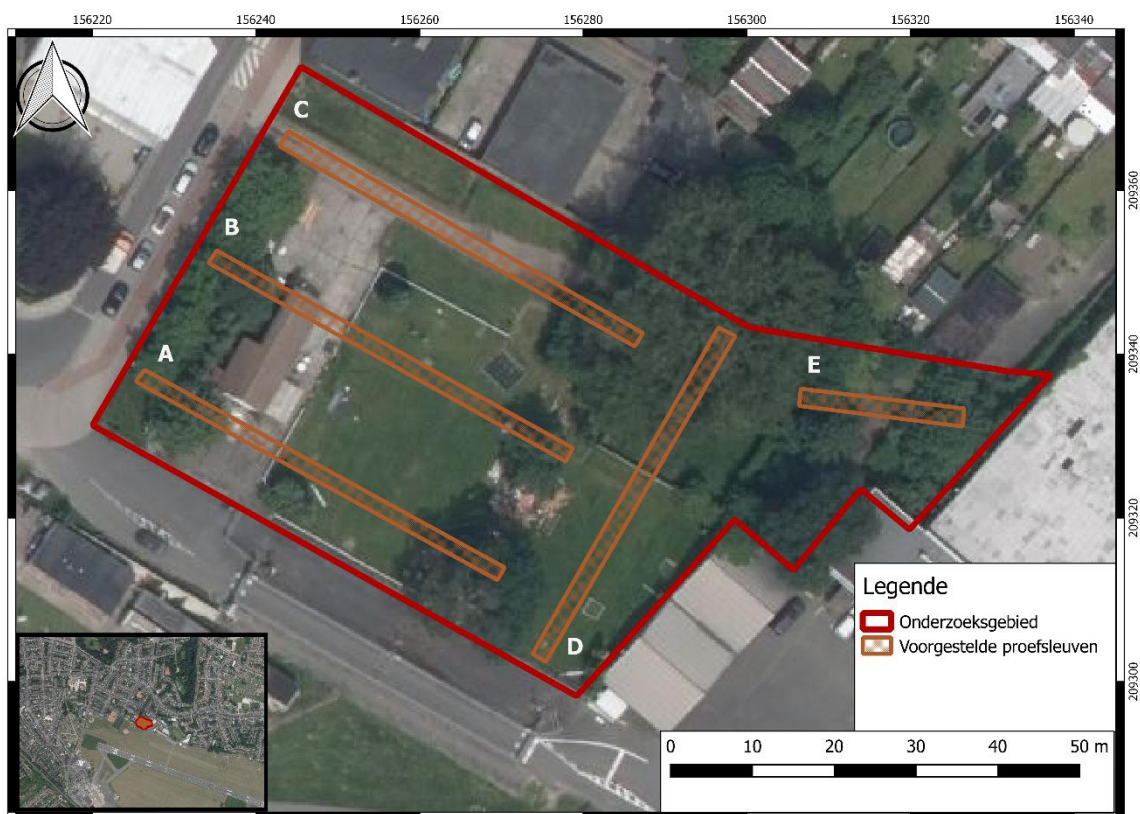
Projectcode	Onroerend Erfgoed: 2017I86
ISSN-nummer	2406-3940
Erkend Archeoloog	ABO NV.
Erkenningsnummer	OE/ERK/Archeoloog/2017/0167
Naam + adres onderzoeksgebied	
- straat + nr.:	Boekenberglei 279
- postcode :	2100
- fusiegemeente :	Deurne (Antwerpen)
- land :	België
Lambercoördinaten (EPSG:31370)	Boundary box: xMin: 156220.01 yMin:209298.24 xMax: 156337.14 yMax: 209375.10
Kadaster	
- Gemeente :	Antwerpen
- Afdeling :	ANTWERPEN 32 AFD/DEURNE 6 AFD/
- Sectie :	B
- Percelen :	11346B0820/00_000, 11346B0817/00N000 en het noordwestelijke deel van perceel 11346B0809/00D000.
Onderzoekstermijn	Juli 2017
Thesaurus	

Tabel 1: Administratieve gegevens van de terreinen waarop dit programma van maatregelen van toepassing is.

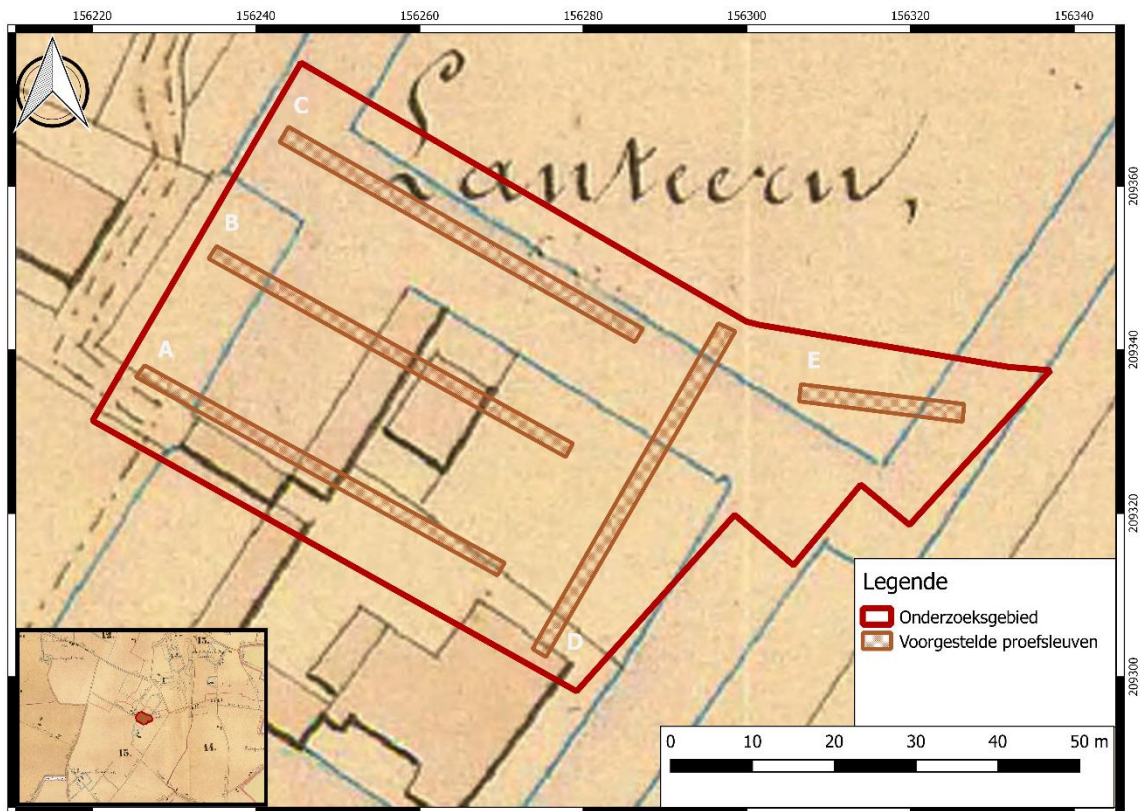
4 SITE VAN HET 'LANTEERNHOF'

Het bureauonderzoek toonde aan dat het onderzoeksgebied een sterk potentieel bezit om archeologische resten aan te treffen van het vroegere hof van plaisantie Lanteernhof. Dit gebouw werd in 1939 afgebroken en het onderzoeksgebied bleef tot op heden grotendeels onbebouwd met uitzondering van een klein lokaal en enkele verhardingen. Vanwege de nood om zowel terreindekkend als statigrafisch onderzoek te ondernemen werd besloten om te werken met getrapte proefsleuven. (zie 2.2. Afweging strategie)

4.1 PROEFSLEUVENONDERZOEK MET GETRAPTE PROEFSLEUVEN

Figuur 1: Situering van de voorgestelde proefsleuven op het onderzoeksgebied. (bron: Geopunt 2017)

Figuur 2 - Projectie van de voorgestelde proefsleuflocaties op de Atlas der Buurtwegen (bron: Geopunt 2017)

4.1.1 AFWEGING

Bij het bepalen van de nodige maatregelen in het vervolgonderzoek wordt eerst een antwoord gegeven op volgende richtvragen:

- Is het **mogelijk** om proefsleuvenonderzoek uit te voeren op dit terrein?
→ JA
- Is het **nuttig** om deze methode toe te passen op dit terrein?
→ JA: Proefsleuven laten toe om archeologische waarden van na de sporensites te registreren.
- Is het gebruik van deze methode overdreven **schadelijk** voor het bodemarchief?
HET ANTWOORD OP DEZE VRAAG IS DUBBEL
→ JA: Deze methode vraagt een ingreep in de bodem waardoor het bodemarchief plaatselijk verstoord tot vernietigd wordt.
→ NEE: Proefsleuvenonderzoek is de aangewezen methode voor het evalueren van de archeologische aard en waarde van een terrein indien geen steentijdresteren te verwachten zijn. Deze methode beperkt immers de bodemingrepen tot een minimum terwijl grondsporen opgespoord kunnen worden.
- Is het **noodzakelijk** om deze methode toe te passen op dit terrein, rekening gehouden met een kosten-baten afweging?

→ JA: Indien met eerdere genoemde en uitgevoerde methoden de aan- of afwezigheid van sporen en/of vondsten niet kan worden vastgesteld, is het nodig om een proefsleuvenonderzoek uit te voeren om hier alsnog een idee van te krijgen.

Een proefsleuvenonderzoek biedt de mogelijkheid tot het achterhalen van eventuele aanwezige sporen en hun aard, omvang en archeologische waarde. Het houdt een statistisch verantwoorde steekproef in van het terrein dat zal opengelegd worden in de vorm van sleuven met een breedte van 2m.

4.1.2 ONDERZOEKSVRAGEN

De onderzoeksvragen die dienen beantwoord te worden, zijn:

- Zijn er archeologische sporen en/of structuren aanwezig en indien ja, wat is hun bewaring en waar zijn ze gelegen?
- Zijn er aanwijzingen dat het oorspronkelijk bodemarchief reeds werd verstoord? Zo ja, kan deze verstoring worden afgebakend?
- Van welke aard zijn de sporen?
- Op welke activiteit of welke aard van bewoning wijzen de sporen?
- Uit welke periodes dateren de sporen?
- Hoe kaderen de resultaten van dit onderzoek binnen onze kennis van het Lanteernhof? Zijn deze terug te koppelen aan het eerder uitgevoerde bureauonderzoek?
- Zijn er architecturale resten vergelijkbaar met resten uit de nabije omgeving?
- Geven de onderzoeksresultaten voldoende motivatie voor verder onderzoek?
- Welke zones komen in aanmerking voor vervolgonderzoek?

4.1.3 STRATEGIE:

Tijdens het proefsleuven met gerichte proefputten wordt gepoogd een beperkt, maar representatief deel van het terrein te onderzoeken, zowel in een horizontaal als verticaal vlak. Hiervoor wordt een op maat gemaakt plan voor de site opgesteld, met een standaard dekkingsgraad van maximaal (12,5%). Op die manier wordt het mogelijk uitspraken te doen over de archeologische waarden van het volledige terrein. De strategie en de wijze van uitvoering en registratie, dienen conform te gebeuren met de voorschriften van de Code Goede praktijk.

De sleuven worden aangelegd volgens de Code van Goede Praktijk (CGP 8.6.) en zullen steeds getrapt zijn:

- a) Proefsleuf A (2m x 50m) zal volgens een noordwestelijk-zuidoostelijke as aangelegd worden. Op deze manier wordt gepoogd een inzicht te verkrijgen in de opbouw van het erf en het meest noordwestelijke bijgebouw van het Lanteernhof.
- b) Proefsleuf B (2m x 50m) zal volgens een noordwestelijk-zuidoostelijke as aangelegd worden parallel met proefsleuf A. Op deze manier wordt gepoogd een inzicht te verkrijgen in de

opbouw van het erf, het meest noordwestelijke bijgebouw van het Lanteernhof en de vermoedelijke schorsrosmolen.

- c) Proefsleuf C (2m x 50m) zal volgens een noordwestelijk-zuidoostelijke as aangelegd worden parallel met proefsleuven A en B. Op deze manier wordt gepoogd een inzicht te verkrijgen in de opbouw van de omliggende gracht en mogelijk een deel van de noordoostelijke tuin.
- d) Proefsleuf D (2m x 45m) zal volgens een zuidwestelijk-noordoostelijke as aangelegd worden. Op deze manier wordt gepoogd een inzicht te verkrijgen op een deel van het meeste zuidoostelijke gelegen bij gebouw, het erf en de gracht.
- e) Proefsleuf E (2m x 20m) zal volgens een oostelijk-westelijke as worden aangelegd. Op deze manier wordt ook een andere gracht aangesneden en een deel van de noordoostelijke tuin.

4.2 ONDERZOEKSTECHNIEKEN

4.2.1 AANLEG VLAK

Het veldwerk wordt dermate georganiseerd dat er efficiënt en wetenschappelijk verantwoord wordt opgegraven (cf. Code van Goede Praktijk). Er wordt gestreefd naar een maximale afstemming van kranen en grondverzet enerzijds en opgravingsploeg(en) anderzijds. Er moeten maatregelen genomen worden tegen overlast door regen- en/of grondwater, die niet schadelijk zijn voor het bodemarchief. De sleuven zullen een breedte van 2m hebben en waar nodig zullen deze aangevuld worden met kijkvensters en eventueel met sonderingen zodat een goed overzicht verkregen wordt van aangetroffen sporen. Op die manier wordt een conventionele dekkingsgraad van 12.5% bereikt (conform CGP).

De sleuf wordt aangelegd tot op de maximale diepte van de bodemingrepen. Hierbij wordt een kraan met tandeloze kraanbak, begeleid door een erkend archeoloog. Deze zal er tevens op toezien dat aangetroffen sporen worden geregistreerd conform CGP ten einde zoveel mogelijk informatie omtrent aard en datering te extraheren.

De afgraving gebeurt door een graafmachine, met kantelbak waarvan de bakbreedte minstens 1.8 m bedraagt. Er worden kleinere graafbakken of een mini-graver voorzien om puinvullingen/ verstoringen machinaal te verwijderen. Opongelegde opgravingsvlakken mogen niet betreden worden met de kraan en/of ander zwaar materieel. Hier wordt rekening gehouden met de veiligheidsvoorschriften met betrekking tot het graven van putten.

De proefputten worden overeenkomstig de aangetroffen sporen en structuren aangelegd in verschillende niveaus tot op de natuurlijke bodem en worden dan ook beschouwd als een beperkte opgraving. Hierbij dienen de proefputten minimaal 1m breed te zijn in het onderste niveau. De bestaande verhardingspakketten worden weggenomen. Hierna wordt onder archeologische begeleiding laagsgewijs afgegraven. De diepte wordt bepaald door de diepte van de afdekkende lagen.

Indien meerdere vlakken moeten worden aangelegd, wordt het bovenliggende vlak steeds volledig afgewerkt vooraleer verdiept wordt. Stenen structuren worden niet uitgebroken tenzij dit noodzakelijk is voor het verder onderzoek.

4.2.2 REGISTRATIE

Alle aangetroffen sporen en structuren worden geregistreerd overeenkomstig de bepalingen van de CGP. Alle putwandprofielen worden opgeschoond en het meest relevante profiel wordt geregistreerd overeenkomstig de CGP, teneinde zoveel mogelijk informatie omtrent de aard, bewaring, stratigrafie en datering te bekomen.

Indien een spoor zich tegen de putwand bevindt, wordt het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren. Archeologische sporen worden na profielregistratie en staalname steeds in hun geheel uitgegraven. Kleinere structuren (o.a. greppels en paalkuilen) worden manueel uitgehaald. Diepe grachten en diepe kuilen kunnen machinaal uitgegraven worden.

Metaalvondsten worden ingezameld bij spoorbewerking. Ingezaamde vondsten worden op plan gezet met vondstnummer en de code Md. Ingezaamde metaalvondsten worden beschermd tegen degradatie van het materiaal.

Muren worden in detail gedocumenteerd in functie van de identificatie van fundering en opgaand muurwerk, bouwnaden en dergelijke meer. Van muren worden enkel de omtrek, bouwnaden en eventuele negatieve indrukken ingetekend. Baksteenformaten worden genoteerd (lengte x breedte x

dikte). Muren worden in hun geheel en in delen volledig gefotografeerd, frontaal, met overlapping in de foto's. Van de mortel van elke niet dateerbare muur worden stalen genomen voor datering. Indien de mortelhoutskool bevat, wordt er minstens 1 staal genomen; hierbij wordt er op gelet dat de houtskool voldoende groot is. Indien de mortel geen houtskool bevat, worden er minstens 3 stalen genomen.

Vloeren worden in detail gedocumenteerd in functie van gebruikssporen en resten van er op of in gebouwde constructies (binnenmuren, doorgangen, negatieve sporen, ...). Vloeren worden minstens in hun geheel gefotografeerd. Bij een vloer met een bepaald patroon worden detailfoto's genomen met schaallat. Een vloer met decoratieve tegels dient in detail te worden ingetekend en gefotografeerd. Deze tegels (ook de niet-decoratieve wanneer ze deel uitmaken van de decoratieve vloer) moeten gerecupereerd worden en krijgen een nummer dat op het detailplan wordt aangeduid. Bij de recuperatie van de tegels worden de nodige conservatiemaatregelen in acht genomen. Alle eco- en artefacten in een opmaak laag worden ingezameld.

Indien er grachten aangetroffen worden, dienen voldoende profielen gemaakt te worden. Bijzondere aandacht gaat hierbij naar monsternamen voor natuurwetenschappelijk onderzoek. Ondiepe grachten worden volledig opgegraven waarbij eventuele vondsten geregistreerd worden. Het inzamelen van vondsten gebeurt per grachtsegment zodat spatiale analyse van de vondstenverspreiding mogelijk is. Bij het aantreffen van diepe en/of omvangrijke grachten (vestinggrachten, walgrachten, ...) wordt een eerste vlak aangelegd en geregistreerd op het niveau waar de insteek zichtbaar wordt. Grondsporen andere dan de gracht worden gecoupeerd en afgewerkt. De vulling van de gracht wordt onder toezicht van de veldwerk leider (machinaal) laagsgewijs (in lagen van hoogstens 5cm) verwijderd tot de maximale diepte van de gracht zichtbaar is. Daarbij wordt het vlak systematisch gecontroleerd op vondsten en gescreend met een metaaldetector. Bij het aantreffen van opvallende vondstconcentraties of schijnbaar intacte recipiënten wordt manueel verder gewerkt. Vondstmateriaal wordt steeds stratigrafisch of per diepteniveau ingezameld. Bij het verwijderen van de vulling dient tevens speciale aandacht besteed te worden aan het herkennen en registreren van houten en andere structurele elementen die deel uitmaakten van zowel de bouw als de werking van de gracht. Voorts wordt de nodige aandacht besteed aan restanten van bruggen en bouwwerken die aan de gracht grensden. Op zulke plaatsen worden bijkomende monsters genomen voor natuurwetenschappelijk onderzoek. Indien de onderkant van de gracht niet bereikt kan worden, dient het grachtprofiel aangevuld te worden door middel van boringen om de 50 cm. Hierbij wordt er tot minstens 20 cm in de moederbodem geboord.

Bij het aantreffen van waterputten, beerputten, silo's en/of diepe afvalputten wordt bijzondere aandacht besteed aan de monsternamen voor natuurwetenschappelijk onderzoek en dateringsonderzoek. Bij het couperen van waterputten wordt er zorg voor gedragen dat de volledige waterput met insteekkuil wordt gecoupeerd, rekening houdend met de wetgeving inzake veiligheid. Indien sprake van een bewaarde bekisting of stenen mantel, dient deze vrijgelegd te worden en in detail te worden geregistreerd. Bij het couperen van beerputten, wordt de coupe op de kleinst mogelijk werkbare oppervlakte gezet opdat men de verschillende lagen goed kan onderscheiden en apart kan volgen. De bewaarde houten of stenen putstructuur zelf dient in detail geregistreerd worden betreffende de constructiewijze, de situering van het stortgat en een eventuele fasering.

Uit heterogene puin –en/of ophogingspakketten worden enkel diagnostische en/of uitzonderlijke vondsten verzameld. Stalen genomen in het kader van natuurwetenschappelijk onderzoek worden eerst gewaardeerd (assessment).

4.2.3 RAPPORTAGE

De determinatie van de vondsten gebeurt volgens bestaande en algemeen aanvaarde typologische classificatiesystemen, met verwijzing naar het gehanteerde systeem. De resultaten van het

natuurwetenschappelijk onderzoek worden bestudeerd in relatie tot de contexten waaruit de stalen genomen zijn en de interpretaties die zijn ontstaan tijdens het veldwerk worden bijgesteld. Het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven methode dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden.

4.3 CRITERIA VOOR HET NIET UITVOEREN VAN DE VOORZIENE ONDERZOEKSMETHODEN

Indien tijdens het veldwerk van de in het programma van maatregelen besproken onderzoeksmethodes wordt afgeweken, op basis van de inzichten uit het onderzoek, wordt dit beschreven en verantwoord in de rapportering.

4.4 VOORZIENE AFWIJKINGEN TEN AANZIEN VAN DE CODE VAN GOEDE PRAKTIJK

Afwijkingen ten aanzien van de CGP worden niet voorzien. Indien er tijdens het uitvoeren van het veldwerk toch redenen hiervoor zijn, dan worden deze beschreven en met verantwoording opgenomen in het verslag van resultaten.

5 UITZONDERINGSMODALITEITEN

Criteria die gehanteerd zullen worden om te bepalen in welke situaties bepaalde onderzoekshandelingen alsnog niet uitgevoerd moeten worden, zijn hier niet van toepassing.

5.1 COMPETENTIES

Het veldwerkteam bestaat minimaal uit:

- een veldwerkleider (onder auspiciën van een erkend archeoloog), deze veldwerkleider beschikt over voldoende ervaring in stedelijke contexten in Vlaanderen en Antwerpen in het bijzonder. Minimaal dient hij/zij 10 vooronderzoeken te hebben geleid in stedelijke contexten, aangetoond via CV. Vanwege de aanwezigheid van historische bebouwing is het sterk aangeraden dat deze over kennis beschikt van bouwhistorisch onderzoek / muurarcheologie.
- twee assistent-archeologen, hij/zij heeft minstens 5 vooronderzoeken uitgevoerd in stedelijke contexten, aangetoond via CV.

Voor de rapportage wordt minstens de veldwerkleider ingezet, onder toezicht van de erkende archeoloog. De erkende archeoloog voor dit project heeft ruimte ervaring met stadskernarcheologie en in het bijzonder met archeologie van de stad Antwerpen.

5.2 RISICOFACTOREN

Voor de werfbegeleiding worden geen bijkomende risico's verwacht. Uitvoerend personeel die werkzaamheden uitvoeren in de nabije omgeving van een draaiende graafmachine moeten visueel duidelijk herkenbaar zijn zoals gebruikelijk. De veiligheidsvoorschriften voor werken op een werf moeten in acht genomen worden evenals het werken in diepe putten.

Indien het technisch of wegens veiligheidsredenen niet haalbaar is om de werkput aan te leggen voorafgaand aan het plaatsen van de palenwand, moet dit eerst worden besproken met de dienst stadsarcheologie Antwerpen.

5.3 VONDSTEN

Conservatie en overdracht van het archeologisch ensemble gebeurt na afloop van het vooronderzoek met ingreep in de bodem conform aan de artikels 5.2.1, 5.2.2 en 5.2.3 van het Onroerend Erfgoeddecreet. Bij de start van de werfbegeleiding worden door de erkende archeoloog en de initiatiefnemer duidelijke afspraken gemaakt met betrekking tot de overdracht van het archeologisch ensemble bij de eigenaar en het erkende onroerend erfgoeddepot of andere bewaarder van het archeologisch ensemble. Na het beëindigen van de verwerking en het opleveren van de eindrapportage vindt de overdracht van de vondsten plaats.

6 BIBLIOGRAFIE

Terreinevaluatie: Veldkartering, Onroerende Erfgoed.

https://onderzoeksbalans.onroenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie/methoden_en_tech_nieken/terreinevaluatie/veldkartering. (laatst bezocht 5 september 2017)